

Ordblind elev - hænger det sammen på et hospital?

Ordblinde skal nå de samme mål som alle andre elever - men måden, de når målene på, er anderledes.

- Vi oplever oftere og oftere, at vi får ordblinde social- og sundhedsassistentelever i praktik. Det er en udfordring, som skal og kan løses med fælles hjælp. Vi har efterhånden fået mange erfaringer og synes nu, det kører godt - selvfølgelig med øje for, at det altid kan blive bedre. Så nu vil vi gerne dele vores erfaringer med Skopets læsere.

Sådan skriver Birgitte Eskildsen, hospitalets uddannelsesansvarlige for social- og sundhedsassistentuddannelsen, til Skopets redaktion. Birgitte Eskildsen fortæller i det følgende om sin egen funktion, når Social- og sundhedsskolen Skive, Thisted, Viborg melder en ordblind sosu-assistentelev til praktik.

Birgitte Eskildsen har også fået social- og sundhedsskolens læsevejleder og koordinator for specialpædagogisk støtte, Marianne Warburg, til at fortælle om skolens muligheder for at støtte ordblinde elever. Og desuden beretter en af hospitalets elevvejledere og en ordblind elev om de fælles udfordringer, ordblindheden giver.

Støtten fra skolen - læsevejleder og koordinator for specialpædagogisk støtte Marianne Warburg:

På Social- og sundhedsskolen Skive, Thisted, Viborg har vi de seneste år arbejdet meget med at støtte ordblinde og andre med læse- og skrivevanskeligheder til at gennemføre uddannelserne til social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent.

Vi har flere muligheder for støtte:

Fra start tilbydes eleven en test, der afdækker problemer med at læse og stave. Viser testen, at det er tilfældet, kan lærerne støtte eleven i undervisningen, fx ved at skanne tekster ind, så de kan læses op fra elevens pc. Eleven kan også gå til eksamen på særlige vilkår, fx få længere tid til at skrive eksamensprojekt. Endelig er testen dokumentation for en ansøgning om støttetimer samt evt. lån af en it-rygsæk. It-rygsækken rummer en bærbar pc; et læseprogram, der kan læse alle tekster op; et staveprogram, der hjælper eleven med at skrive hurtigere og mere sikkert - og dermed større mulighed for at få sine egne gode tanker "ind på skærmen". It-rygsækken rummer også en skanner, der kan indlæse papirtekster og læse dem op fra pc'en - og en læsepen, der kan læse enkeltord eller sætninger op fra en papirtekst. Kan eleven ikke få bevilget en it-rygsæk, kan hun eventuelt få læse- og staveprogrammerne lagt ind på sin egen pc - eller låne en bærbar pc med programmerne.

Næsten alle grundbøger findes nu på nettet som lydfiler, så eleven kan lytte og læse samtidig. For mange ordblinde elever betyder det, at de forstår indholdet meget bedre, da de ikke skal bruge al deres energi på at stave sig gennem ordene.

Skolen kan tilbyde individuelle studiestøttetimer, hvor eleven fx lærer at skrive opgaver eller at læse på forskellige må-

der med større fagligt udbytte af det læste. En lektiecafé er åben to gange om ugen.

Det er en stor udfordring at tage en uddannelse, når man har læse- og skrivevanskeligheder. Men det er muligt - hvis eleven tager mod hjælpemidlerne og gør et stort stykke arbejde for at lære at bruge dem. Sidst, men ikke mindst: At praktikstederne møder eleven med en positiv holdning og støtte til at gennemføre praktikken med et godt resultat.

Praktikstedets uddannelsesansvarlige - Birgitte Helm Eskildsen:

Når eleven skal i praktik, holdes der skole-praktikovergangsmøde. Her deltager eleven, repræsentanter fra skolen, vejleder på praktikafdelingen og jeg som praktikstedets uddannelsesansvarlige.

På mødet kommer kortene på bordet. Ordblindhed har mange ansigter og kan ikke generaliseres. Derfor er det vigtigt, at vi ved præcist, hvilke svagheder og styrker eleven har. Vi fokuserer på at bringe gode erfaringer fra skolen med ud i praktikken - og sørger i det hele taget for at tage hånd om eleven, da ordblindheden er så stor en del af personligheden, at vi risikerer at såre eleven hårdt.

På mødet bliver det klarlagt og aftalt, hvilke hjælperedskaber eleven skal bruge. Og vi vurderer, om eleven kan have gavn af at konsultere hospitalets trivselskonsulent inden praktikstart.

Støtten følger med fra skolen ud i praktikken. På Regionshospitalet Viborg, Skive har vi følgende tilbud til ordblinde elever:

- Vi har to pc'er med CD-ORD til elever/studerende kun til dette formål. Pc'en må kun bruges på afdelingen og kun af eleven. Pc'en kodes direkte til afdelingen, så eleven kan skrive i epj med CD-ORD. Pc'en er klar på afdelingen den første dag, eleven møder ind i praktik.

- Skolen kan om nødvendigt søge penge hjem til ekstra vejledningstimer til eleven. Dette skal aftales med afdelings- sygeplejersken og vejlederen, da det er fx en time ud over normtiden, som så bliver refunderet til afdelingen fra skolen.

- Vejlederen har forberedt afdelingen på elevens situation, så alle er parate til at modtage eleven.

Ordblinde elever - set med en vejleders øjne:

Social- og sundhedsassistent Lisbet Lyngsø Bak, N2021, har været vejleder for sosu-assistentelev Tanja Høgedahl, som er ordblind. Hun skriver:

Allerførst vil jeg sige, at det har været rigtig lærerigt for mig selv. Inden start havde jeg (vi) bekymringer om, hvordan det ville gå med dokumentationen og den skriftlige del af målene. Her var mødet med skolen en stor fordel. Marianne Warburgs anbefalinger om, hvordan vi bedst kunne vejlede Tanja, var guld værd. Det med at lære at bruge fagudtryk ved

Ordblindhed behøver ikke at være en hindring for at blive social- og sundhedsassistent, siger Tanja Høgedahl (til højre). Hun har netop afsluttet et "kanon praktikophold" på N2021. Til venstre i billedet Marianne Warburg, som er læsevejleder og koordinator for specialpædagogisk støtte på Social- og sundhedsskolen Skive, Thisted, Viborg.

Foto: Social- og sundhedsskolen Skive, Thisted, Viborg.

gentagelser både praktisk, skriftligt og mundtligt er jo en metode, som kan bruges hos mange andre, som har svært ved det - bl.a. elever med anden etnisk baggrund. Jeg har været glad for min erfaring som vejleder. Jeg kender jo målene og har nemt ved at finde opgaver, der kan gøre det nemmere for eleven. Fx kunne jeg se, at når Tanja skulle løse en skriftlig opgave i logbogen, havde hun svært ved at komme nok i dybden, fordi al hendes opmærksomhed gik på at skrive ordene og at få dem til at hænge ordentligt sammen. Men hvis hun i stedet tegnede en cirkel med problemstillingen i midten og mange streger/tanker derudfra, så kom hun meget i dybden, fordi hun kunne nøjes med at sætte få ord på og i stedet koncentrere sig om alt, hvad hun gør i forhold til patientens problem.

Det er meget vigtigt, at eleven inden praktikken er klar over, at alt tager lang tid, og at det helt sikkert vil komme til at gøre ondt indimellem. Det gjorde det også for Tanja - selvom jeg/vi hele tiden har brugt den anerkendende tilgang. Vi skal jo også være ærlige og give en klar udmelding om, hvordan eleven står. Så det var hårdt for Tanja at få budskabet om, at hun brugte al for lang tid til den skriftlige dokumentation i epj, og at hun også alt for tit forstyrrede andre i deres arbejde, når hun skulle have hjælp til korrekt stavemåde. Her gjorde støtten fra den uddannelsesansvarlige godt. Den ekstra støtte, Tanja kunne få til vejledning, fungerede rigtig godt. Men her skal man være opmærksom på, at hun stadig kun har en 37-timers arbejdsuge. Det er kun vejlederen, der har ekstra timer, så det bør kun ses som en mulighed, hvis vejlederen er indstillet på det - ikke et pres. I Tanjas tilfælde er de ekstra timer udelukkende brugt til vejledning i skriftlige opgaver og dokumentation i epj. Det har resulteret i tydelige fremskridt.

Det tager tid at vejlede en ordblind elev. Og skal man magte det, skal det også tænkes sammen med det samlede antal elever i afdelingen. Sådant er det jo også med elever af anden etnisk herkomst. Og så er det vigtigt, at der er åbenhed om den ekstra tid, vejlederen bruger til den ordblind elev. De andre elever må ikke få oplevelsen af, at den ordblind elev får ekstra tid på bekostning af dem - for det er jo ikke tilfældet, men det kan skabe en dårlig stemning.

At være ordblind elev - set med elevens øjne:

Social- og sundhedsassistentelev Tanja Høgedahl har været i praktik i N2021 med Lisbet Lyngsø Bak som vejleder. Hun skriver:

Jeg havde aldrig troet, at jeg kunne blive sosu-assistent, fordi jeg har så svært ved det skriftlige. Bl.a. dokumentation, medicin og fagudtryk har afholdt mig fra at begynde. Desuden har jeg manglet troen på mig selv. Min veninde og min ægtefælle støttede mig, og ansøgningen blev sendt, for jeg ville gerne udvikle mine kompetencer og meget gerne arbejde på et hospital.

Det er vigtigt at være ærlig og åben om ordblindhed. Jeg har fundet ud af, at jeg ikke har grund til at skamme mig, og at der er mange hjælpemuligheder, hvis man er ærlig om problemet. Selvom jeg er ordblind, ved jeg dog, at jeg er god til det praktiske. Jeg har lært, at mit fokus skal være ved det, jeg er god til, og ikke - som jeg gjorde i begyndelsen - ved ordblindheden som min svage side. Det har givet mig troen på mig selv igen.

Det er vigtigt, at vejlederen er åben og ærlig og har tid til at lytte, når behovet er der. Det var også vigtigt, at jeg blev rost for mit arbejde, da min selvtilid i forvejen var lille - det er den ikke mere, takket være min vejleder Lisbet og et kanon praktikophold på N2021.

Det har været vigtigt for mig, at jeg har haft den samme vejleder hele forløbet igennem. Fortroligheden har gjort mig tryk, og jeg er ikke blevet forvirret af at blive vejledt af flere, som arbejder forskelligt. Fortroligheden har også gjort det lettere for mig at tage mod konstruktiv kritik, som ellers kan gøre meget ondt, da jeg livet igennem har følt, at jeg ingenting kunne.

Pc'en har været en stor hjælp. Uden den ville det have været alt for svært for mig at dokumentere.

Forsamtalen inden praktikstart var med til at give mig en god begyndelse. Det har gjort mig tryk, at jeg under praktikforløbet har haft en "livline" til skolen.

Uddannelsen har været hård, men hvis man vil kæmpe for det og tage ansvar, er ordblindhed ingen hindring for at blive sosu-assistent. Men inden start må man gøre sig klart, at det vil tage meget af ens tid, og at man får god brug for støtte fra sit bagland.